

власної позиції, комунікативні здібності у сфері міжособистого спілкування, висока ерудиція.

Висновок. Отже, розвиток цих якостей особистості є результатом реалізації студентами здоров'язберігаючої діяльності. Вирішення проблеми здоров'я студентів потребує пильної уваги всіх зацікавлених у цьому: педагогів, медиків, батьків, представників громадськості. Але особливе місце та відповідальність в оздоровчій діяльності належить освітній системі, яка повинна і має всі можливості для того, щоб зробити навчально-освітній процес здоров'язбережувальним.

ЛІТЕРАТУРА

- Зайцев, 1997* – Зайцев Г. К. Валеологія і сучасні тенденції в освіті / Г. К. Зайцев // Валеологія. – 1997. – № 4. – С. 9-16.
- Найн, 1998* – Найн А. А. Проблема здоров'я учасників освітнього процесу / А. А. Найн, В. В. Серіков / Педагогіка. – 1998. – № 6. – С. 53-57.
- Підкасистий, 1998* – Педагогіка: навчальний посібник для студентів педагогічних вузів і педагогічних коледжів / за ред. Підкасистого П. І. – К. : Вища школа, 1998, - 640 с.

REFERENCES

- Zaitsev, 1997* – Zaitsev H. K. Valeolohiia i suchasni tendentsii v osviti / H. K. Zaitsev // Valeolohiia. – 1997. – № 4. – S. 9-16.
- Nain, 1998* – Nain A. A. Problema zdorov'ia uchasnykiv osvitnoho protsesu / A. A. Nain, V. V. Sierikov / Pedahohika. – 1998. – № 6. – S. 53-57.
- Pidkasytyi, 1998* – Pedahohika: navchalnyi posibnyk dlia studentiv pedahohichnykh vuziv i pedahohichnykh koledzhiv / za red. Pidkasytstoho P. I. – K. : Vyshcha shkola, 1998. – 640 s.

Надійшла до друку 9.07.2014.

УДК 378.147.111

В'ячеслав Різник

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена проблемі індивідуалізації навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Предметом дослідження є індивідуалізація навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки. Метою статті обрано розкриття сутності індивідуалізації навчання та з'ясування ролі індивідуалізації навчання в ефективній підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

У статті використані теоретичні методи дослідження: аналіз та узагальнення педагогічної, психологічної і навчально-методичної літератури, порівняння, систематизація, які дали змогу узагальнити теоретичний матеріал із проблеми дослідження, визначити сутність індивідуалізації навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей та обґрунтувати її роль в ефективній підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Запропоновані підходи та форми індивідуалізації навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей можуть використовуватися викладачами вищих навчальних закладів з метою підвищення рівня професійної підготовки студентів.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні фахівці економічних спеціальностей, індивідуалізація навчання, форми індивідуалізації навчання, індивідуальна та самостійна робота студента.

Стаття посвячена проблеме индивидуализации обучения будущих специалистов экономических специальностей. Предметом исследования является индивидуализация обучения

будущих специалистов экономических специальностей в процессе профессиональной подготовки. Целью статьи обозначено раскрытие сущности индивидуализации обучения и выяснения роли индивидуализации обучения в эффективной подготовке будущих специалистов экономических специальностей.

В статье использованы теоретические методы исследования: анализ и обобщение педагогической, психологической и учебно-методической литературы, сравнение, систематизация, которые позволили обобщить теоретический материал по проблеме исследования, раскрыть сущность индивидуализации обучения будущих специалистов экономических специальностей и обосновать ее роль в эффективной подготовке будущих специалистов экономических специальностей.

Предложенные подходы и формы индивидуализации обучения будущих специалистов экономических специальностей могут использоваться преподавателями высших учебных заведений с целью повышения уровня профессиональной подготовки студентов.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие специалисты экономических специальностей, индивидуализация обучения, формы индивидуализации обучения, индивидуальная и самостоятельная работа студента.

The article is devoted to the problem of individualization of training for future specialists of economic specialties. The subject of study is the individualization of training for future specialists of economic specialties during professional preparation. The aim of the paper is to outline the nature of individualization of learning and role of learning individualization for the effective training of future specialists of economic specialties.

The article uses the theoretical research methods: analysis and synthesis of pedagogical, psychological and educational literature, comparing, ordering, which made it possible to generalize the theoretical material on the study, justify the essence of individualization of training for future specialists of economic specialties and substantiate its role in the effective preparation of future professionals of economic specialties.

The proposed approaches and forms of individualization of training for future specialists of economic specialties can be used by teachers of higher educational institutions in order to improve the training of students.

Key words: professional preparation, future specialists of economic specialties, individualization of studies, form of individualization of studies, individual work and self-study of student.

Постановка проблеми. Створення ефективної системи вищої освіти неможливе без активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом використання індивідуальної роботи, яка передбачає знання психології студента, особливостей його поведінки, взаємовідносин у колективі, специфіки навчальної діяльності.

В умовах інтеграції України до світового освітнього простору індивідуалізація навчального процесу є нагальною проблемою сьогодення, на яку потрібно обов'язково звернути увагу. Адже узгодження особистих потреб та інтересів студента і вимог ринку праці за допомогою індивідуалізації навчального процесу є запорукою успіху в підготовці кваліфікованих фахівців економічних спеціальностей, здатних до ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема індивідуалізації висвітлена у працях В. Володька, І. Бега, Н. Гордєєвої, М. Чобітка, І. Унт, А. Колота, І. Огороднікової, Ю. Бабанського, Н. Демченко та інших. Дослідження цих учених дозволили розглянути проблему індивідуалізації на новому рівні з урахуванням нових тенденцій педагогіки та дидактики. Однак проблема індивідуалізації навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки залишається малодослідженою.

Мета написання статті – дослідження проблеми індивідуалізації навчання майбутніх спеціалістів та з'ясування ролі індивідуалізації навчання в ефективній підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Поняття «індивідуалізація навчання» кожен автор трактує по-різному відповідно до поставленої мети. Поняття «індивідуалізація процесу навчання» в «Українському педагогічному словнику» визначається, як «організація навчально-виховного процесу, при якій вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності учнів, рівень розвитку їх здібностей до навчання» [Гончаренко, 1997: с.142].

Н. Гордєєва трактує індивідуалізацію навчання у вищій школі як: 1) максимально можливу самостійність студентів при виборі шляхів і засобів практичної реалізації основних теоретичних положень матеріалу, що вивчається; 2) надання умов і можливостей для спеціалізації за окремими напрямками науки [Гордєєва, 2002: с.32-37].

І. Унт індивідуалізацію розглядає, як урахування в процесі навчання індивідуальних особливостей тих, хто навчається в усіх формах і методах, незалежно від того, які особливості та в якій мірі враховуються [Унт, 1990: с.8].

В. Володько визначає індивідуалізацію як «організацію такої системи взаємодії між учасниками процесу навчання, за якої якнайповніше враховуються й використовуються індивідуальні особливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового й гармонійного вдосконалення особистісної структури, відбувається пошук засобів, які компенсували б наявні вади і сприяли формуванню індивідуальної особистості» [Володько, 1997: с.13].

Головною ж метою індивідуалізації навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки, на нашу думку, є виявлення студентів, які не встигають засвоїти матеріал і потребують індивідуальної допомоги, яка може бути надана як на практичних заняттях, так і на особистих консультаціях з викладачем.

При організації індивідуальної роботи студента необхідно враховувати рівень професійної підготовки, що сприятиме більш глибокому та якісному засвоєнню нормативного навчального матеріалу.

Ми дотримуємося точки зору, що індивідуалізація навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки повинна ґрунтуватися на виявленні досягнутого рівня знань, умінь та навичок до навчання; на врахуванні індивідуальних характеристик та особливостей студента з метою саморозвитку та виходити з досягнутого рівня знань.

Досить цікавою є точка зору А. Кирієнко та О. Гребешкової, які вважають, що у процесі організації індивідуальної роботи на бакалаврському рівні доцільно:

– дотримуватися варіативності запропонованих для виконання

завдань – для посилення зацікавленості виконавця в проведенні досліджень та урахування особистих схильностей студента;

– пріоритету фахової спрямованості – для розвитку професійних навичок проведення економічних обґрунтувань;

– креативності – для виявлення у студента здатностей проведення наукового пошуку.

Для студентів магістерського рівня підготовки О. Гребешкова та А. Кирієнко додають ще принцип проактивності виконавця, що проявляється в активній участі студента не тільки у виконанні запропонованих викладачем завдань, а також і в безпосередній участі при його формуванні (виборі структури, типу завдань, їх сутнісному наповненні тощо) та орієнтації на міждисциплінарний характер досліджень, що має сприяти розвитку економічної ерудиції студента [Гребешкова, 2006: с. 88-90].

Далеко не останню роль в індивідуалізації навчального процесу відіграє особистість викладача, який повинен бути професійно компетентним, авторитетним, комунікабельним та здатним до навчання протягом усього життя.

Аналіз літературних джерел дозволяє виділити два основних підходи до індивідуалізації навчання:

1) традиційно-класичний (взаємодія викладача і студента без використання технічних засобів);

2) із використанням технічних засобів навчання, коли провідним засобом самостійної роботи студента виступає комп'ютер.

Загалом індивідуалізація навчання у процесі професійної підготовки може забезпечуватися комплексом заходів, серед яких слід звернути увагу на такі:

– підвищення вибіркової складової навчального плану;

– упровадження сучасних форм і методів індивідуально-консультативної (контактної) роботи викладача зі студентами;

– підвищення ролі індивідуальної компоненти при організації самостійної роботи студентів;

– упровадження різних педагогічних прийомів та засобів для створення умов, за яких людина, котра навчається, одержує можливість виявити свою індивідуальність [Колот, 2006: с. 22].

На сьогодні існує цілий ряд так званих традиційних форм індивідуальної роботи, які використовуються в навчальному процесі. Це консультації, практикуми, додаткові заняття, наукова робота, підготовка рефератів, робота кураторів, виконання дипломних та курсових робіт. Однак не менш важливими є так звані необов'язкові форми індивідуальної роботи, які викладач використовує для покращення якості навчання. Сюди можна віднести індивідуальні завдання, поглиблене викладання окремих аспектів теми, які мають практичне значення, тощо.

За сучасного росту потоку інформації студент не може отримати у вищому навчальному закладі необхідні йому професійні знання. Він

повинен навчитися здобувати їх самостійно, бездоганно орієнтуючись у науковому матеріалі та творчо осмислюючи його. Дане твердження є можливим лише при ефективному використанні індивідуалізованої самостійної роботи.

Так, Н. Демченко вважає, що питання активізації самостійної роботи студентів та надання цій діяльності пріоритетного значення не може бути лише формальним узгодженням вітчизняних освітніх процесів із європейськими стандартами, оскільки у світовій практиці вищої школи означений вид діяльності складає понад 58 % [Демченко, 2006: с.104-105].

Як уже зазначалося, важливою складовою індивідуалізації навчання є індивідуалізована самостійна робота студента. Самостійна індивідуальна робота студентів може включати: опрацювання періодичних видань та матеріалу з мережі інтернет, створення кейсів (передбачає безпосередню участь студентів і викладача в обговоренні ділових ситуацій або завдань та сприяє розвитку вміння аналізувати різні ситуації, оцінювати альтернативи, вибрати оптимальний варіант і скласти план втілення його в життя), зіставлення різних точок зору на проблему заняття, розгляд проблемних ситуацій, складання словника термінів, понять та визначень теми (курсу), створення кросвордів, блок-схем тощо.

У цілому вся самостійна робота ведеться студентами в робочих зошитах з кожної дисципліни, які розробляються науково-педагогічними працівниками кафедри. Робочі зошити містять навчальний план дисципліни; тематичний план з лекційних, практично-семінарських та самостійних завдань студента; тестові завдання; приклади задач, необхідних для розв'язку; перелік контрольних запитань з вивчення курсу та критерії оцінювання кожного модуля дисципліни; список літератури, необхідної для самостійного опрацювання.

Такі робочі зошити дають можливість з'ясувати рівень самостійної підготовки кожного студента.

Важливою умовою впровадження ефективної індивідуалізації навчання є також формування індивідуального навчального плану студента, що здійснюється на підставі переліку змістових модулів (блоків змістових модулів навчальних дисциплін), в основі яких лежить структурно-логічна схема підготовки фахівців.

Індивідуальний навчальний план студента – це нормативний документ, за яким здійснюється навчання студента на основі з вимог освітньо-професійної програми відповідного рівня підготовки та з урахуванням його особистих освітньо-професійних інтересів і потреб.

Цей план дає змогу студенту спланувати свій робочий час, визначитися з термінами виконання завдань, отримати необхідні консультації від викладача.

Е. Станке виділяє такі складові комплексу індивідуалізації у вищому навчальному закладі:

- організація індивідуальної роботи кафедри з усім курсом у цілому;
- організація індивідуальної роботи з групою, тобто з більш вузьким

колективом;

–організація індивідуальної роботи з кожним першокурсником [Станке, 1970: с. 38].

Слід зазначити, що індивідуалізація навчання спрямовується не лише на засвоєння системи знань та вмінь, а й на розвиток і саморозвиток особистості студента та викладача. Індивідуальна форма навчання характеризується високим рівнем самостійності та можливостями регулювання темпів діяльності студентів. Успіх і ефективність цієї форми визначається добором диференційованих завдань, систематичним контролем і наданням вчасної допомоги.

Ще одним із шляхів індивідуалізації навчання є індивідуальні завдання та індивідуальні заняття.

Індивідуальне завдання передбачає: самостійне опрацювання визначених тем, форму контролю, терміни здачі зазначених завдань тощо.

Індивідуальні заняття мають позитивний вплив на якість знань студентів, розширяють можливості для всебічного розкриття здібностей студентів, підвищують їх пізнавальну активність та можливість доопрацювання пропущених занять з поважних причин.

Висновки. Індивідуалізація навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки є нагальною проблемою сьогодення, оскільки не існує середньостатистичного студента, він завжди є індивідуальністю, з притаманною йому підготовкою, здібностями, інтелектом, мотивацією до навчання та іншими особливостями. Застосування індивідуалізації навчання сприяє росту самостійності, активності пізнавальної діяльності, інтересу до нових звершень та відкриттів.

Проте для ефективного використання індивідуалізації навчання необхідно активізувати студентів працювати протягом усього семестру і стимулювати інтерес студентів до предмета, який вивчається, та до спеціальності загалом, тому перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у пошуку ефективних методів активізації навчальної діяльності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

- Володько, 1997 – Володько В. М. Індивідуалізація й диференціація навчання : понятійно-категорійний аналіз / В. М. Володько // Педагогіка і психологія. – №4. –1997. – С. 9-17.
- Гончаренко, 1997. – Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
- Гордеева, 2002 – Гордеева Н. Н. Індивідуалізація освіти : опыт, реалии, перспективы / Н. Н. Гордеева // Педагогіка. – 2002. – №2. – С. 32-38.
- Гребешкова, 2006 – Гребешкова О. М. Індивідуальна робота студента : принципи організації та методи впровадження / О. М. Гребешкова, А. В. Кирієнко // Індивідуалізація навчального процесу як провідна складова модернізації вищої економічної освіти : Зб. матеріалів наук.-метод конф. 31 січня - 2 лютого 2006р. – У 2 т. – Т.2. – К. : КЕНУ, 2006. – 392 с.
- Демченко, 2006 – Демченко Н.М. Індивідуальний підхід при організації контролю якості знань студентів / Н.М.Демченко // Індивідуалізація навчального процесу як провідна складова модернізації вищої економічної освіти : зб. матеріалів наук.-метод конф.31 січня - 2 лютого 2006р. – У 2 т. – Т.2. – К.: КЕНУ, 2006. – 392с.
- Колот, 2006 – Колот А. М. Фундаменталізація та індивідуалізація навчального процесу як

провідні тенденції розвитку освітньої діяльності / А. М. Колот // Індивідуалізація навчального процесу як провідна складова модернізації вищої економічної освіти : зб. матеріалів наук.-метод конф. 31 січня - 2 лютого 2006р. – У 2 т. – Т.1. – К. : КЕНУ, 2006. – 410с.

Станке, 1970 – Станке Э. Индивидуальная работа кафедры со студентами I-го курса / Станке Э. / Индивидуальная работа со студентами вуза. Рига, 1970. – 150с.

Унт, 1990 – Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Э. Унт. –М. : Педагогика, 1990. – 192с.

REFERENCES

Volodko, 1997. – Volodko V. M. Indyvidualizatsiia i dyferentsiatsiia navchannia: poniattiino-katehoriiniy analiz / V. M. Volodko // Pedahohika i psykhohohiia. – №4. –1997. – S. 9-17.

Honcharenko, 1997 – Honcharenko S. Ukrainskiy pedahohichnyi slovnyk / S.Honcharenko. – K.: Lybid, 1997. – 374 s.

Hordeeva, 2002 – Hordeeva N. N. Individualizatsiya obucheniya: opyt, realii, perspektivy / N. N. Gordeeva // Pedagogika – 2002. – №2. – S.32-38.

Hordeeva, 2002. – Hrebeshkova O. M. Indyvidualna robota studenta: pryntsyipy orhanizatsii ta metody vprovadzhennia / O. M. Hrebeshkova, A. V. Kyriienko // Indyvidualizatsiia navchalnoho protsesu yak providna skladova modernizatsii vyshchoi ekonomichnoi osvity: Zb. materialiv nauk.-metod konf. 31 sichnia – 2 liutoho 2006 r. – U2t. – T.2. – K.: KENU, 2006. –392 s.

Demchenko, 2006 – Demchenko N. M. Indyvidualnyi pidkhid pry orhanizatsii kontroliu yakosti znan studentiv / N. M. Demchenko // Indyvidualizatsiia navchalnoho protsesu yak providna skladova modernizatsii vyshchoi ekonomichnoi osvity: Zb. materialiv nauk.-metod konf.31 sichnia -2 liutoho 2006r. – U2t. – T.2. – K.:KENU, 2006. – 392 s.

Kolot, 2006 – Kolot A. M. Fundamentalizatsiia ta indyvidualizatsiia navchalnoho protsesu yak providni tendentsii rozvytku osvითnoi diialnosti / A. M. Kolot // Indyvidualizatsiia navchalnoho protsesu yak providna skladova modernizatsii vyshchoi ekonomichnoi osvity: Zb. materialiv nauk.-metod konf.31 sichnia – 2 liutoho 2006 r. – U2t. – T.1.-K.:KENU, 2006. – 410 s.

Stanke, 1970 – Stanke E. Individual'naya rabota kafedry so studentami I-go kursa / Stanke E. / Individual'naya rabota so studentami vuza, Riga. – 1970. – 150 s.

Unt, 1990 – Unt I. E. Individualizatsiya i differentsiatsiya obucheniya / I. E. Unt. –M.:Pedagogika, 1990. – 192 s.

Надійшла до друку 8.07.2014

УДК 378.147:811.111

Тетяна Саковська

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті виокремлюються та аналізуються педагогічні умови підготовки майбутніх учителів іноземної мови до міжкультурного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах в умовах збереження здоров'я учнівської молоді. Подається загальна характеристика кожної з визначених педагогічних умов: структурно-змістове забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до міжкультурного виховання; науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення цього процесу; інформаційно-психологічне забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до міжкультурного виховання учнів. Надаються визначення окремих базових понять даного дослідження: «педагогіка», «умови», «педагогічні умови», «виховання», «підготовка». Пропонується сформоване авторське визначення поняття «педагогічні умови»: це необхідні складові елементи організації навчально-виховного процесу, метою яких є забезпечення цілісності навчання та виховання студентів, сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості майбутніх учителів для їх підготовки до міжкультурного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Зазначено, що на